

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-02-13

SBN 2024-02-27

Diarienummer SBF-2024-00209

Handläggare

Martin Storm

Telefon: 81 835

E-post: martin.storm@stadsbyggnad.goteborg.se

Remiss från stadsledningskontoret - Förfrågan om synpunkter på förslag till utpekande av riksintresse för totalförsvaret (transmissionsnätet)

Förslag till beslut

I stadsbyggnadsnämnden

1. Tjänsteutlåtandet godkänns
2. Tjänsteutlåtandet översänds till stadsledningskontoret som yttrande över remissen.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Göteborgs stad har fått en remiss från Myndigheten för skydd och beredskap (MSB) med ett förslag till områden av riksintresse för totalförsvarets anläggningar – transmissionsnätet.

MSB föreslår att samtliga ledningar och stationer i transmissionsnätet för el ska utgöra områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar.

För att tillgodose riksintresset krävs en byggnadsfri zon för befintliga ledningar och stationer, men även för en utbyggnad med nya elledningar och stationer, inom vilket bland annat nya bostäder, vård och utbildning samt skyddade områden enligt miljöbalkens kapitel 7 begränsas eller omöjliggörs. Även ett större påverkansområde för de olika delarna i transmissionsnätet redovisas.

Att säkerställa en långsiktig energiförsörjningen är en av stadens viktigaste uppgifter med hänsyn till utvecklingen av näringslivet och den gröna omställning som nu sker inom flera områden. Det föreslagna riksintresseanspråket och påverkansområdet påverkar i hög grad möjligheterna att nyttja områden som i översiktsplanen utpekats som utredningsområden för blandad stadsbebyggelse.

Stadsbyggnadsförvaltningen önskar att riksintresseanspråket och påverkansområdet nyanseras i anslutning till stadens planerade utredningsområden och planeringsreserver. I anslutning till ett storstadsområde som Göteborg är konkurrensen om mark så stor att generella och schabloniserade markanspråk inte är tillämpbara. Inom dessa utredningsområden är på sikt en markförläggning av ledningarna nödvändig varför riksintresseanspråket och påverkansområdet bör utgå från markförlagda ledningar.

De sekretessklassade kartorna är av så låg kvalitet att det inte går att lokalisera anläggningarna och därför går det inte heller att bedöma konsekvenserna för Göteborgs utveckling.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Breda byggnadsfria zoner längs elledningar och runt stationer begränsar stadens möjligheter att nyttja marken.

De föreslagna riksintresseområdena och påverkansområdena påverkar utredningsområden för blandad stadsbebyggelse och planeringsreserver enligt översiktsplanen samt ett positivt planbesked. De områden som kan nyttjas för bebyggelse kommer att minska till följd av föreslaget riksintresseområde.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension

Bilagor

1. Värdebeskrivning för områden av riksintresse för totalförsvarets anläggningar - Luftledningar i transmissionsnätet för el
2. Kartbilaga. Västra Götalands län. Område för riksintressen för totalförsvarets anläggningar. Luftledningar i transmissionsnätet för el.
3. Område för riksintressen för totalförsvarets anläggningar (sekretess).

Ärendet

Göteborgs stad har fått en remiss från Myndigheten för skydd och beredskap (MSB) med ett förslag till områden av riksintresse för totalförsvarets anläggningar – transmissionsnätet. Remissen omfattar förslag till värdebeskrivning och geografiska preciseringar på kartor, med tillhörande bilagor. Stadsledningskontoret sammanställer stadens svar på remissen och stadsbyggnadsnämnden ska lämna sitt svar senast den 2024-02-27.

Beskrivning av ärendet

MSB är riksintressemyndighet för totalförsvarets anläggningar och anger områden för riksintresset samt dess värdebeskrivning. Denna remiss gäller transmissionsnätet för el.

Transmissionsnätet överför el från de anläggningar där elen produceras och de områden som har överskott på el till de stora förbrukningsområdena där det råder underskott. Svenska Kraftnät är systemansvarig myndighet för kraftsystemet i Sverige och den som förvaltar och utvecklar transmissionsnätet för el.

MSB föreslår att samtliga ledningar och stationer i transmissionsnätet för el ska utgöra områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar. MSB har förenklat sin redovisning och antagit att samtliga ledningar är på 400 kV och samtliga stationer har samma storlek. Detta motiveras med att myndigheten då tar höjd för en ökning av kapaciteten i transmissionsnätet.

MSB har skickat sitt förslag till riksintresseområden på remiss till landets länsstyrelser. Länsstyrelsen i Västra Götaland önskar Göteborgs stads synpunkter. Stadsledningskontoret ber om stadsbyggnadsnämndens synpunkter och sammanställer stadens svar till Länsstyrelsen.

Geografisk avgränsning

Utgångspunkten för den geografiska avgränsningen är möjligheten att bygga en nya ledningar eller stationer bredvid de befintliga. För att detta ska vara möjligt föreslås avgränsningen omfatta ett område för ny ledning på ömse sidor om den befintliga ledningen. Sammantaget innebär det att bredden på riksintresseanspråket för elledningar uppgår till 150 meter för luftledningar och 82 meter för markförlagda ledningar.

För alla stationer redovisas den geografiska avgränsningen som en cirkel med radien 300 meter.

Inom eller i närheten av den geografiska avgränsningen för riksintresset får inte åtgärder vidtas som påtagligt försvårar tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. Det kan till exempel handla om ny störningskänslig bebyggelse som bostäder och lokaler för vård eller utbildning samt nya skyddade områden enligt miljöbalkens kapitel 7 (exempelvis naturreservat och Natura 2000-områden).

Påverkansområde

För att förtydliga att befintlig och framtida anläggningar kan påverka och påverkas av åtgärder även utanför de geografiska avgränsningarna, redovisas ett påverkansområde för de olika delarna i transmissionsnätet.

MSB föreslår att påverkansområdet begränsas av ett område där magnetfältet understiger 0,4 µT för 400 kV-ledningar. Detta motsvarar ett avstånd på 140 meter för luftledningar och 15 meter för markförlagda ledningar.

Sammantaget innebär det att påverkansområdet inklusive den geografiska avgränsningen av riksintresseområdet är 430 meter brett för luftledningar och 112 meter brett för markförlagda ledningar.

För stationer föreslås påverkansområdet omfatta en cirkel med radien 400 meter utgående från den geografiska avgränsningen.

Alternativa dragningar

MSB bedömer att det saknas förutsättningar för att ange alternativa sträckor och placeringar av anläggningarna. Det är förknippat med avsevärda kostnader, praktiska svårigheter och mycket stora nackdelar att omlokalisera anläggningarna.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Att säkerställa en långsiktig energiförsörjningen är en av stadens viktigaste uppgifter med hänsyn till utvecklingen av näringslivet och den gröna omställning som nu sker inom flera områden. Som en del av det arbetar stadsbyggnadsförvaltningen bland annat på med ett tillägg till översiktsplanen gällande produktion och lagring av förnybar energi.

Stadsbyggnadsförvaltningen har studerat de kartor som tillhör remissen. En del av dessa omfattas av sekretess. De senare är av så låg upplösning och dålig kvalitet att det inte går att bedöma konsekvenserna av riksintresseanspråket eller påverkansområdet.

Översiktsplanen

Översiktsplanen redovisar en skyddszon för större kraftledningar för att minska exponeringen av magnetfält. Vid planering och nybyggnad i närheten av större kraftledningar rekommenderas ett avstånd på minst 50 meter mellan större luftburen kraftledning och bebyggelse. Motsvarande rekommendationer för stationer saknas i översiktsplanen.

En luftledning som går in i Kungsbacka kommun föreslås vara av riksintresse men saknas i översiktsplanens redovisning då den inte kan betecknas som en större kraftledning.

Föreslaget riksintresseanspråk

Då översiktsplanen utgår från befintliga ledningar kommer riksintresseanspråket och det redovisade påverkansområdet att innebära en väsentlig utökning av det område som berörs. Översiktsplanens skyddsområde för magnetfält (50 meter från befintlig luftledning) är väsentligt mindre än det av MSB föreslagna påverkansområdet (samtantaget 430 meter brett).

Riksintresseanspråket med påverkansområde påverkar i hög grad utredningsområdet för blandad stadsbebyggelse väster om Kärra och planeringsreserven vid Gatersered och ett positivt planbesked i Lövgärdet samt i någon mån planeringsreserven i Rödbo. Dessutom kommer flera befintliga bostäder att ligga inom påverkansområdet för riksintresset.

Den föreslagna avgränsningen av stationerna påverkar i hög grad planeringsreserven vid Gatersered samt i viss mån ansökningar om bygglov vid stationen norr om Tuve.

Slutsats

Stadsbyggnadsförvaltningen konstaterar att det föreslagna riksintresseanspråket inklusive påverkansområdet kommer att minska möjligheterna att nyttja flera av de områden som pekas ut för framtida bebyggelse i översiktsplanen.

För de områden som utpekats som utredningsområden för blandad stadsbebyggelse önskar stadsbyggnadsförvaltningen ett mer nyanserat riksintresseanspråk och påverkansområde. Dessa områden kan komma att planeras för bebyggelse inom en snar framtid. I anslutning till ett storstadsområde som Göteborg är konkurrensen om mark så stor att generella och schabloniserade markanspråk inte är tillämpbara. Inom dessa utredningsområden är på sikt en markförläggning av ledningarna nödvändig varför riksintresseanspråket och påverkansområdet måste utgå från markförlagda ledningar. Det område som berörs skulle då minska från 430 meter till 112 meter.

Detta bör också gälla för de områden där befintlig bostadsbebyggelse berörs av det föreslagna påverkansområdet för luftledningarna. Även här måste riksintresseanspråket utgå från markförlagda ledningar för att befintliga bostadsområden inte ska påverkas i kommande bygglovprövningar.

I övrigt berörs särskilt Gatersered där riksintresseanspråket och påverkansområdet omfattar ungefär halva den utpekade planeringsreserven. Förslaget till riksintresse kommer att försvåra möjligheterna att finansiera nödvändig infrastruktur vid exploateringen av de södra delarna i Göteborgs stad. Ett ianspråktagande av planeringsreserverna ligger visserligen långt fram i tiden men att kompensera med alternativa områden i denna del av Göteborg bedöms som mycket svårt. Även här önskar stadsbyggnadsförvaltningen en nyansering av riksintresseanspråket och på sikt en nedgrävning av ledningarna varför riksintresseanspråket bör utgå från markförlagda ledningar.

Stadsbyggnadsförvaltningen ifrågasätter om det behövs ett påverkansområde för den del av riksintresset som går in i Kungsbacka kommun med hänsyn till den låga spänningen.

Illustrationen till påverkansområdet för stationerna är tydlig men texten som beskriver det är oklar och kan tolkas på flera sätt.

Henrik Kant

Stadsbyggnadsdirektör

Jenny Adler

Avdelningschef Strategi och taktik